

ning, ikke alene som en Medhjælp for Præsten, valgt af ham, men ogsaa som et Organ for Sognemenigheden, valgt af denne; men saadanne Sognemenigheder gives ikke. Og naar nu det geistlige Tilsyn i enkelte Stifter maa ske netop lægger det hele Oftertryk paa denne Side og indskræper, at Menighedsraadet just maa være Organ for Sognemenigheden og derfor fremgaae af Valg, dersom man ikke skal see sig nødsaget til at nægte sit Samtykke, at det træder i Kraft, og naar der derhos stræbes hen til, at Menighedsraadene skulle blive saavidt muligt en almindelig folkekirkelig Indretning, vil denne Indretning fra Begyndelsen af blive stærk og vantreven, blive til et slemt Skin, hvorfor man rimeligviis vil være meest bange paa Steder, hvor der ellers baade med Hensyn til Præst og Menighed maa ske vilde være de bedste Forudsætninger for et Menighedsraad, de bedste Elementer til at danne det af. Jeg troer, at der maa vælges Et af To: enten frie reent kirkelige Menighedsraad, der da ikke begrænses af Sognegrænserne, men som da heller ikke kunde træde i organisk Forbindelse med nogen folkekirkelig Repræsentation, — eller lovordnede, folkekirkelige Menighedsraad, der da kunde blive de yderste Led af en saadan Repræsentation. I sidste Tilfælde kunde de nemlig sættes i Forbindelse med Landemoderne, der saaledes kunde udvides og oplives ved Afsendinge fra de forskellige Menighedsraad. Landemoderne kunde da blive et ret brugeligt Organ for Stiftet. Og naar saa Ministeriet, i Continuation af hvad det allerede har begyndt, vilde forelægge de forskellige Landemoder Sager af almindelig folkekirkelig Interesse til Forhandling, da kunde det jo af den Modtagelse, disse Sager der fandt, af de Raad og Betænkninger, der derfra indkom, tage Anledning til enten at standse eller fremme en paataaent Foranstaltning. Kunde Folkekirken tillige opnaae en saadan Forandring i sin øverste Bestyrelse, at den ikke skulde være udsat for at drages ind i politiske Ryskelsers og Svingninger, ikke udsat for at stifte Ministerie ved enhver indtrædende Ministerkrise — et Duffe, der især er blevet levende paa mange Steder under den nærværende fortjente Kirke-

bestyrelse — da troer jeg, at vi paa denne Maade med Guds Hjælp kunde slaae os igjennem den nærværende Tids Vanskeligheder, ja jeg anseer det ikke for umuligt, at Folkekirken paa denne Maade kunde vinde Plads og Kræfter til en lykkelig, jævn Udvikling.

Clausen: Jeg har ikke kunnet vente større Bestemthed i den høitærede Ministers Svar, end der er lagt deri; saameget troer jeg imidlertid, at der er givet i Svaret, at man trostlig kan lade Sagen gaae over i dens 10de Aar; jeg er forvisset om, at det ikke vil mangle paa medhjælpende Hænder, ved hvis Bistand Sagen ved Udgangen af det Aar, den nu snart gaaer ind i, vil befindes sig paa et fremmeligere Trin end nu. Ministeren har navnlig henviist til den Hjælp, der vil blive Sagen tildeel ved Landemoderne og dette Haab nærer jeg ogsaa. Dog troer jeg at maaite sige til: at, skal Døstelsen blive heldig og frugtbar, vil det kun skee under den Forudsætning, at den ikke udelukkende kommer i geistlige Hænder. Jeg kan ikke andet end ønske, at det ved den udførlige Fremstilling, jeg har givet af Sagen, maatte kunne lykkes ogsaa at vække Andre end Geistlige til Deeltagelse i Forhandlingerne; Stemmer ud af Menighedens egen Midte ved denne Sags Behandling ville være af stor Betydning. Det er naturligviis hos de Geistlige, at der findes den største Kundskab, den største Interesse; men det kan vanskeligt undgaaes, at mange af dem ville fastholde forudsatte Standpunkter, og have Vanskelighed ved at betragte Sagen fra det Synspunkt, hvorfra Menighederne helst ønske det. Derfor vil det være af den største Bigtighed for Sagens Fremme, om det kunde lykkes at bringe Sagen ind under en mere offentlig Forhandling. — Med Hensyn til det ærede Medlems Foredrag, som sidst havde Ordet, befinder jeg mig i den samme Stilling overfor hans Foredrag, hvortil han staaer overfor mit, saaledes som det gjerne er Tilfældet, hvor der er saa indgribende Forskellighed tilstede som imellem os. Jeg kan derfor, ligesom han ikke har taget Hensyn til mit Foredrag, heller ikke finde Opfordring til at gaae ind paa hans. Dog vil jeg gjøre den Bemærkning, hvorved vi gaae ud fra eet felles Udgangspunkt. Vi ere